

УДК 261.5: 27 (477) "19"

ЮРІЙ ЩЕРБЯК

(Тернопіль)

РОЛЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ПЕРІОДИКИ У ПРОСВІТИТЕЛЬСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТ.

Аналізовано роль релігійно-церковної періодики Української греко-католицької церкви в процесі морально-релігійного виховання молоді (1900-1939 рр.). Розглянуто просвітительські фактори, які брали дієву участь у становленні високоморальної особистості. Зроблений висновок, що католицька преса не лише пропагувала засади християнської віри, а й боролася за рідну школу, українську культуру, закликала до єдності, чим сприяла національно-визвольним змаганням народу за побудову незалежної України.

Ключові слова: *періодика, моральне виховання, церква, просвітительська діяльність, християнська педагогіка.*

У сучасних умовах розбудови незалежної держави актуальною є проблема відродження національної системи освіти як передумови виховання нового покоління українців. Це сприяє активізації творчого пошуку ефективних форм і методів організації навчального процесу, переосмислення мети і змісту виховання, зумовлює необхідність підвищення якості освіти і виховання, вирішення їх основних завдань: набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді незалежно від національності особистісних рис громадянина української держави, розвиненої духовності, фізичної досконалості, моральної, релігійної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури.

Водночас сучасні соціокультурні процеси засвідчують негативні тенденції й асоціальні прояви в молодіжному середовищі. Попри намагання держави спрямувати

соціально політику на подолання труднощів у галузі забезпечення повноцінного фізичного, інтелектуального та морального розвитку особистості, ситуація у цій сфері суттєво не поліпшилася. Відтак розробка теоретико-методичних основ християнського виховання, його соціально-культурна зорієнтованість вимагає ґрунтовного дослідження й об'єктивного висвітлення традицій минулого. Важливим є історико-педагогічний аналіз просвітительської діяльності церкви, який розглядаємо як необхідне задля теоретичного осмислення з подальшим практичним застосуванням його здобутків у вихованні сучасної учнівської молоді.

Витоки означеної проблеми розглянуто у працях сучасних педагогів-науковців, присвячених розгляду теоретичних і практичних аспектів організації виховного процесу на засадах християнського світогляду (О. Вишневський, А. Вихрущ, Л. Генік, В. Жуковський, І. Климишин, В. Кузь, М. Кухта, І. Мицишин, Н. Сабат, М. Чепіль, С. Ярмаусь, Я. Яців). Діяльність греко-католицької церкви та її впливу на розв'язання завдань морально-релігійного виховання молоді (І. Бойко, О. Гринів, М. Ваврик, А. Васьків, А. Великий, Ю. Волошин, В. Мокрий, С. Мудрий, І. Нагаєвський, А. Сапеляк, М. Стахів, Ю. Федорів, С. Цьорох); феномен українського греко-католицизму (Б. Гудзяк, І. Гарасим, Н. Мадей, І. Мончак, С. Кияк, О. Недавнія, О. Турій); суспільно-політична та культурно-просвітницька діяльність УГКЦ (А. Васьків, С. Гелей, С. Гнот, О. Єгрешій, В. Іванишин, О. Киричук, О. Красівський, М. Кугутюк, М. Лозинський, М. Москалюк, І. Паславський, В. Перевезій, О. Сурмач, Б. Трофим'як, М. Швагулюк).

Мета статті – висвітлити роль католицької преси в утвердженні морально-релігійних цінностей в галицькому суспільстві (1900-1930 рр.).

Вивчення джерельної бази переконує в тому, що ієрархія та духовенство Української греко-католицької церкви впродовж століть відігравали важливу роль у розвитку системи національного шкільництва, української культури, і, зокрема, у становленні католицької преси. Розглядаючи значний педагогічний доробок українського духовенства у морально-релігійному вихованні галичан, зауважимо, що церквою особлива увага зверталася на ті чинники, які були спрямовані на поширення та популяризацію християнських ідей. Одними з таких пропагандистських факторів були католицькі часописи, релігійні брошури, християнська література, книги морально-релігійного змісту, які брали дієву участь у процесі становлення високоморальної особистості. Відомий український журналіст першої половини ХХ століття та редактор “Нової Зорі” Осип Назарук, відзначаючи вагому роль преси у суспільно-політичному й культурно-освітньому житті українців, наголосив: “Преса – це найбільша провідниця народу ..., найбільший прокуратор і найбільший діяч ..., се найбільша учителька народної маси. Преса має великий вплив на усе життя – на Церкву, на політику, на штуку, на літературу, на промисел, на всякі бізнеси, а що найважливіше – на виховання майбутніх поколінь – і тим самим на будучність народу” [5, с. 400].

Щоб об'єктивно проаналізувати роль релігійної періодики в період національно-культурного відродження українського суспільства, слід врахувати й реалії політичного та соціально-економічного життя Галичини окресленого періоду. Дослідження свідчить, що потреба розгалуженої мережі католицької преси виникла із загрозливих суспільно-політичних обставин, в яких опинилися західноукраїнські землі на початку ХХ століття: відсутність власної державності, поділ її між сусідами, різна ідеологічна орієнтація галицької інтелігенції тощо. Добре розуміючи проблематичність ситуації у міжвоєнний період, церковне керівництво змушене було знаходити нові форми та методи душпастирської праці, які б успішно вирішували проблеми морально-релігійного виховання галичан. На одному зі з'їздів греко-католицького духовенства пропонувалося, щоб кожний із парохів у просвітительській діяльності зумів створити сприятливі умови для реалізації релігійних практик на селі. Для досягнення цієї мети потрібно було:

а) добре знати історію України, вивчити національні особливості, звичаї та традиції;

б) орієнтуватися в етнічному складі жителів села, мати уявлення про його культурно-освітній рівень, соціально-економічний стан тощо;

в) акцентувати увагу на питаннях, пов'язаних з навчанням та вихованням підростаючого покоління, мати інформацію про кількість передплатників національних видань;

г) бути обізнаним з релігійною обрядовістю парафіян, мати відомості про кількість церковних братств та релігійних товариств [14, с. 37].

Зважаючи на важливе значення особи священика у період національно-культурного відродження України, вважаємо, що він виконував роль не тільки духовного наставника парафіян, а й обов'язки народних учителів-просвітителів, які сприяли утвердженню української національної ідеї, а також вирішували проблеми соціально-культурного характеру (створювали читальні та бібліотеки, здійснювали духовну опіку дітей, надавали матеріальну і моральну допомогу убогим родинам, організовували курси для неграмотних, різного роду бурси, фахові майстерні, поради для вибору професій та ін.).

Священик А. Радомський пропонував отцям-душпастирям застосовувати в своїх релігійних практиках нові форми просвітньої діяльності. Він виділяв два види агітації: усну та пресову, які повинні були органічно доповнювати одна одну. Отець рекомендував, щоб кожний парох, найперше, створив навколо себе сприятливу атмосферу довіри, поваги та любові. Сумлінний священик повинен був кожного дня при нагоді проводити "довірочну розмову" зі своїми парафіянами, дізнаватися про їхні проблеми та потреби. Релігійна практика душпастирів показувала, що "... такою довірочною розмовою більше приєднується для Церкви, чим офіційно, хоч би найкраще виголошеною проповіддю" [12, с. 294]. Окрім цього, важливим чинником у просвітительській роботі священика мав відігравати так званий "актив" села. За допомогою «місцевої еліти» можна було організувати церковний хор, залучити селян до церковних братств та створити парафіяльну бібліотеку. Другий спосіб поширення християнських ідей – пресова агітація. Як зазначалось в одному із національних видань краю "преса – це в нинішню пору така сила і міць, що на світі нічого їй не дорівнює. Володарями народів і світа нині вже не є царі, ні королі, але преса, бо вона одним накладає корони, а другим здимає. Преса приготує і розпалює полум'я війни, то знову повертає мир ..." [10, с. 6]. З цього приводу, Папа Пій X припускав, що коли б апостол Павло жив у першій половині ХХ ст., то, беззаперечно, для пропагування християнських ідей обрав би професію журналіста.

На переконання отця В. Престашевського, католицька періодика не могла займати нейтральну, пасивну позицію, натомість мала проводити рішучі заходи в пропагуванні християнських ідей. Релігійні часописи не повинні були друкувати статті, які б засуджували догматичну науку церкви та сумнівно ставилися до основних засад християнської етики. Найважливішим завданням релігійної преси було "дати поміч католицькій церкві в праці над уморальненням суспільності, яка через війну і великі катаклізми дуже стратила в теперішніх часах під цим оглядом" [11, с. 242]. Продовжуючи розмірковувати над значенням католицької преси у житті українського суспільства отець В. Престашевський справедливо зазначав, що освітньо-виховна діяльність УГКЦ в Галичині як релігійно-національної інституції стала водночас важливим чинником, невід'ємною складовою і результатом національно-культурного відродження України в середині ХІХ-ХХ ст. Своєрідним підтвердження вищезгаданої думки є слова одного із постійних передплатників часопису "Місіонер": "Наша дорога ясна й отверта. Ми хочемо служити Богови, йти дорогою Його законів, признати повне володіння над собою Христа. Ми є свідомі цього, що наша дорога назначена знаком Голгофи, знаком Христа. На іншій дорозі і під іншим знаком не дійдемо ніколи до щастя" [6, с. 155].

Греко-католицька духовна інтелігенція Галичини міжвоєнного періоду (О. Бочан, Т. Галушинський, Ю. Дзерович, Д. Дорожинський, С. Кархут, Г. Костельник, В. Лаба, Й. Сліпий, Й. Скрутень, А. Шептицький) була переконана, що для процесу морально-

релігійного виховання українців самої лише церковної проповіді, так званого “недільного християнства” було вже недостатньо. Новим словом-проповіддю мала стати преса з її великими можливостями для просвітницької діяльності. Проте, в умовах бездержавності нації, українці були позбавлені багатьох можливостей для розвитку та становлення своєї видавничої справи, яка б врахувала та задовольняла духовні потреби галичан. Згідно статистичних даних, на початку ХХ ст. в Австрійській імперії, до складу якої входила територія Галичини, було “у 1906 р. – 3825 періодичних видань. Польських газет було 95, «руських» 22, польських часописей було – 202, «руських» – 26. Загалом на 130 000 русинів-українців випадало 1 часопись ...” [2, с. 78].

Документальні матеріали свідчать, що значно розвинулася мережа релігійно-церковної журналістики напередодні Першої світової війни. Передусім – церковна преса суто адміністративного характеру. Ці видання друкували накази й розпорядження церковної влади, інформацію про церковні справи – призначення, переміщення кадрів та інше. Таку місію виконували часописи “Відомості Львівсько-Архієпархіальні”, “Вісник Перемиської Єпархії”, “Вісник Станіславської Єпархії”. З’являються станові органи дяків – “Голос галицьких дяків” (Львів), “Дяківський голос” (Станіславів); місійні часописи “Вісті Місійного Товариства”, “Місійний листок”, часопис для дітей – “Малий місіонарчик”. 3 органів наукового характеру заслуговують на увагу дослідників “Богословський вісник” (Львів) та кварталник богословської молоді – “Католицький всхід”, на сторінках яких публікувалися праці з історії церковних відносин на українських землях [5, с. 401].

Варто відзначити різноплановий характер католицької періодики першої половини ХХ століття. Поряд із високоякісними у теоретичному і культурному плані журналами “Нива”, “Записки ЧСВВ”, “Богословія”, “Правда” та “Дзвони” і часописами “Нова Зоря”, “Мета” та “Бескид” виходили невеликі за обсягом і слабкі за теоретичним змістом видання “Промінчик Сонця Любові”, “Сівач”, “Божі сліди” та інші. Усі ці видання відображали життя галицького суспільства в цілому і місце католицького духовенства і мирян у ньому.

Особливого розквіту українська католицька преса досягла між двома світовими війнами. Вона була досить розгалужена і охоплювала, практично, усі верстви населення, що сприяло консолідації нації, об’єднанню національно-демократичних сил. Серед католицьких видань були газети та журнали адміністративного характеру, видання наукового змісту, часописи для дітей, молоді, селянства, інтелігенції. Так, наприклад, у 1920-му О. Мох заснував видавництво “Добра книжка”, яке з перших днів розпочало велику письменницько-католицьку місію. За період свого існування “Добра книжка” видала близько півтори сотні книг художньої та науково-популярної літератури. Упродовж усього існування видавництва його фінансово підтримували отці-василіани та владики Андрей Шептицький і Григорій Хомишин.

У контексті нашого дослідження особливий інтерес викликає поява у 1921 році часопису “Студентський Вісник Поступ”. Характерно, що “Поступ” гуртував навколо себе католицьку літературну молодь, представлену групою поетів “Логос”. З кожним роком “Поступ” ставав виховним органом католицької молоді й еволюціонував у напрямі до літературного журналу.

Двотижневик “Нова Зоря” почав виходити з січня 1926 року. Ініціатором видання та його першим редактором був уже згадуваний О. Назарук, під керівництвом якого “Нова Зоря” стала одним з кращих католицьких видань Галичини. Зазначимо, що старанно вівся у часописі відділ літератури, науки й мистецтва, регулярно вміщувалися доступні для широкого загалу наукові та філософські розвідки, всебічна інформація із церковно-політичного життя.

У квітні 1931 року з’являється літературно-науковий журнал католицької орієнтації “Дзвони”, які виходили впродовж дев’яти міжвоєнних років. Журнал об’єднав навколо себе видатних тогочасних поетів і письменників, публіцистів і літературознавців, науковців-істориків та філософів. Серед активних авторів журналу були Б. Лепкий,

У. Самчук, Ю. Липа, В. Пачовський, У. Кравченко та багато інших. Акцентуємо увагу на тому, що головою редакційної колегії, до якої входили о. М. Конрад, о. Г. Костельник, професор М. Чубатий, був отець-ректор Йосиф Сліпий. Видання користувалося духовною і матеріальною підтримкою митрополита Андрея Шептицького [4, с. 220-222].

Аналіз матеріалів дослідження показує, що найбільшою популярністю серед галичан між двома світовими війнами користувався релігійно-національний часопис "Місіонер". Його тираж доходив до 50 000 екземплярів. Редакторами "Місіонера" були отці-василіани П. Філя, Л. Березовський, Є. Теодорович, Я. Фецак, І. Пришляк, М. Пелех, М. Марисюк та інші [3, с. 131].

Результати наукового аналізу історико-педагогічної літератури першої третини ХХ ст. дають підставу стверджувати, що митрополичий ординаріат неодноразово наголошував отцям-душпастирям на їхніх обов'язках боротися з ворожою для церкви пропагандою. В одному з таких звернень було сказано, що головним обов'язком священика було турбуватися про церкву та школу, а в проповідях та катехизаціях звертати увагу на шосту церковну заповідь, яка забороняє читати аморальні книжки та часописи. Крім цього, священики повинні були відвідувати читальні культурно-освітніх установ, щоб при нагоді, відбирати та ліквідувати книжки та часописи "сумнівного змісту". З цього приводу отець В. Попадюк запевняв: "Бо коли злі товариства псують добрі обичаї, то оскільки більше роблять це злі книжки. А друковане слово має на читача великий вплив. Так поволі, непомітно вкрадається зло до нашого серця, поволі починаємо любити те, що ми недавно ненавиділи ..." [9, с. 20]. Історичний досвід засвідчує той факт, що католицька церква забороняла своїм вірним не лише читати безбожні книжки, але й наказувала не тримати їх навіть у руках: "Ми повинні так стерегтися кожної безбожної книжки чи часопису, як гадини їдовитої, як злодія, котрий нас обкрадає з найбільшого добра – з ласки Божої ..." [7, с. 335].

Варто зазначити, що національно свідомі сили, духовна та світська інтелігенція галичан у своїх публікаціях, зверненнях до народу конкретно називали ті видання, газети, брошури та часописи, яких слід було уникати та остерігатися. Керуючись інформацією, яка була надрукована у часописі "Місіонер" за 1911 рік сюди відносили такі соціалістичні та радикальні видання, як "Земля і воля", "Громадський Голос", "Зоря" [8, с. 374], а також москвофільські часописи "Русское слово", "Русская воля", "Прикарпатская Русь", "Голос народа" [7, с. 334]. У них доволі часто гостро критикувався католицький світогляд, ставилися під сумнів догмати християнської віри, висміювалися національні звичаї та релігійні традиції народу.

У галицькому краї місяць січень було оголошено місяцем католицької преси. Кожної неділі протягом цього місяця на Службі Божій у церковних храмах Галичини відмовлялось 5 разів "Отче Наш" і 5 "Богородице Діво" за успішне поширення та пропагування Божого Слова на сторінках українських католицьких видань [13, с. 54]. Згідно інформації, яка була надрукована у Львівських Архієпархіальних відомостях у 1931 році, ч. IV, у Львові в 1927 році був організований "Центральний комітет доброї преси", до складу якого входили заступники усіх українських патріотичних видавництв. Головним завданням комітету було "відбути інтенсивно по змозі "місяць доброї преси", цебто місяць січень..., розбудити в якнайширших кругах населення свідомість про вагу католицької преси і страшні наслідки преси злої" [1, с. 12]. З метою успішного проведення акції "католицька преса", Генеральний інститут Католицької Акції греко-католицької церковної провінції 21.12.1933 року скликав нараду із представників усієї національної преси, які сповідували християнсько-католицькі принципи. Важливим наслідком цієї наради було прийняття спільної резолюції, яка зобов'язувала представників української духовної та світської інтелігенції пропагувати в своїх виданнях християнські моральні цінності.

Підсумовуючи названу вище програму дій, яка була спрямована на організацію місяця "доброї преси", варто розглянути один із звітів священиків про передплату національних видань у своїх парафіях. Результати надісланих даних із трьох деканатів,

дав можливість об'єктивно висвітлити процес розповсюдження національних видань, а зокрема католицької преси серед галичан, а також виявити їх читацькі потреби та зацікавлення. Слід зазначити, що деканати були визначені вибірково [15, с. 61] (див. табл. 1).

Проведений духовенством аналіз різноманітних підходів показав, що найбільшою популярністю серед галичан користувались такі видання, як "Місіонер", "Правда", "Наш Приятель", "Новий час", в яких популяризувалися християнські ідеї та вчення. На думку одного із передплатників часопису "Місіонер," наявність у родинях доброї християнської преси служило гарантом того, що її члени мали змогу розширити католицький світогляд, укріпитись у надії, вірі та любові, які були запорукою для праведного життя. Побожний читач був упевнений, що "щасливі ті люди, що мають добрі часописи. Їх знання росте, вони вчаться мудрості, як щасливо в світі жити, як від лиха боронитися, вистерігатися ..." [7, с. 334].

Таблиця 1

Передплата україномовних видань у Галичині станом на 1931 рік

Деканат	Приходить до	Добрий Пастир	Місіонер	Наш приятель	Богословіє	Нива	Нова зоря	Правда	Мета	Свобода	Діло
Бучацький	Душпастирів	19	28	4	2	7	20	14	4	–	3
	Місцевостей	–	716	87	–	1	20	122	1	22	15
	разом	19	744	91	2	8	40	136	5	22	18
Гусятинський	Душпастирів	17	140	20	–	8	20	21	8	–	3
	Місцевостей	–	628	65	–	–	18	111	5	50	11
	разом	17	768	85	–	8	38	132	13	50	14
Снятинський	Душпастирів	11	12	8	5	6	14	12	3	–	1
	Місцевостей	–	223	78	–	–	34	59	4	6	11
	разом	11	235	86	5	6	48	71	7	6	12
В цілій дієцезії	Душпастирів	243	477	146	28	95	295	281	76	3	54
	Місцевостей	–	8158	1307	1	4	339	1725	154	488	208
	разом	243	8635	1453	29	99	634	2006	210	491	267

На основі аналізу результатів стану передплати національних видань у трьох парафіях Галичини можемо стверджувати, що релігійно-духовна література користувалася великою популярністю серед українського населення. Щоб задовольнити читацьку потребу парафіян на друковане слово, греко-католицьким священникам потрібно було докласти зусиль, щоб придбати якомога більше "добрих" книжок, християнських часописів у вигляді католицьких видань. У цей період на сторінках релігійних видань Галичини популярними були гасла: "Католицький часопис – це незламна могутність!" "Через читання – до католицького усвідомлення!", "Через усвідомлення – до перемоги над злом!" [8, с. 374]. Відстоювалась думка про те, що читання католицьких видань сприятиме утвердженню в молоді моральних засад, розширюватиме їх світогляд та християнські знання, утверджуватиме у вірі, вчитиме шанувати церкву та розуміти релігійну науку.

Аналіз джерельної бази першої третини ХХ ст. дозволяє стверджувати, що потужними пропагандистськими чинниками Української греко-католицької церкви були

католицькі часописи, церковні брошури, книги релігійно-духовного змісту, які відігравали важливу роль у процесі становлення високоморальної особистості. Читання католицьких видань сприяло утвердженню в учнівській молоді моральних засад, поглиблювало релігійний світогляд та християнські знання, вчило шанувати церкву, рідну мову, національні традиції. Українська католицька преса не лише пропагувала засади християнської віри, а й боролася за рідномовну школу, закликала до національної єдності, чим сприяла національно-визвольним змаганням народу за побудову незалежної України.

Дослідження не вичерпує усіх проблем, пов'язаних з просвітительською діяльністю Української греко-католицької церкви досліджуваного періоду. Перспективними напрямками подальшого дослідження вважаємо: теоретичне опрацювання змісту, форм, методів навчання у християнській педагогіці на монографічному рівні; наповнення змісту підготовки майбутніх учителів здобутками теорії й практики морально-релігійного виховання шкільної молоді; вивчення внеску видатних церковних діячів у теорію та практику морального виховання учнівської молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. В справі "місяця доброї преси" // Львівські Архієпархіальні відомості – Львів, 1931. – Ч. 4. – С. 12-14.
2. З католицької і руської журналістики // Нива – Львів, 1909. – Ч. 2. – С. 77-78.
3. Календар Місіонера на 1936 рік – Жовква, 1936. – 131 с.
4. *Крив'як Б.* Роль УГКЦ та її преси в консолідації Українського галицького суспільства / *Б. Крив'як* // Історія релігій в Україні. Праці X-ї міжнародної наукової конференції. Книга I. – Львів : "Логос", 2000. – С. 211-223.
5. *Крупський І.* Українська релігійно-церковна журналістика в національно-патріотичному вихованні народу (історичний аспект) / *І. Крупський* // Церква і соціальні проблеми. Енцикліка "Сотий рік". – Львів, 1993. – С. 399-408.
6. Наша дорога // Місіонер – Жовква, 1930. – Ч. 7. – С. 153-155.
7. Не читайте безбожних газет // Місіонер – Жовква, 1911. – Ч. 11. – С. 333-335.
8. Поборюване безбожних письм // Місіонер – Жовква, 1911. – Ч. 12. – С. 372-376.
9. *Попадюк В.* Екорта на Нед. по Просвіщ. / *В. Попадюк* // Сівач – Львів, 1939. – Ч. 1. – С. 20-21.
10. Преса // Місіонер- Жовква, 1930. – Ч. 1. – С. 6-8.
11. *Престашевський В.* Католицька преса / *В. Престашевський* // Нива – Львів, 1935. – Ч. 7-8. – С. 238-243.
12. *Радомський А.* Потреба християнської агітації / *А. Радомський* // Нива – Львів, 1928. – Ч. 7. – С. 268-269; Ч. 8-9. – С. 294-296.
13. Січень, місяць католицької преси // Вісник Станіславівської єпархії. – 1933. – Ч. 7-9. – С. 53-55.
14. *Фітьо С.* Культурно-релігійний стан нашого села / *С. Фітьо* // За нові методи душпастирської праці. – Львів, 1936. – С. 24-37.
15. *Щербяк Ю.* Концептуальні засади освітньої доктрини Української Греко-Католицької Церкви в XX столітті / *Ю. Щербяк*. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2006. – 588 с.

JURIJ SCHERBYAK

ROLA PERIODYKU KATOLICKIEGO W DZIAŁALNOŚCI OŚWIATOWEJ UKRAIŃSKIEJ GRECKOKATOLICKIEJ CERKWI W PIERWSZEJ POŁOWIE XX WIEKU

Analizuje się rola religijnie-kościelnej periodyki Ukraińskiej greckokatolickiej cerkwi w trakcie moralnie-religijnej wychowawstwa młodzieży (1900-1939).

Rożpatrzone czynniki oświatowe, które wywarły duży wpływ na kształtowanie osobowości wysokomoralnej. Ustalono, że prasakatolicka nie tylko propagowała zasady wiary chrześcijańskiej, ale także walczyła o szkołę ojczystą, kulturę ukraińską, wzywała do jedności, okazywała poparcie narodowo-wyzwoleńczym zmaganiom narody w celu budowy Ukrainy niepodległej.

Kluczowe słowa: *periodyk, wychowanie moralne, cerkiew, działalność oświatowa, pedagogika chrześcijańska.*

YURY SCHERBYAK

THE ROLE OF CATHOLIC PERIODICALS IN AN EDUCATIONAL ACTIVITY OF THE UKRAINIAN GREEK AND CATHOLIC CHURCH OF THE FIRST PART OF THE 20TH CENTURY

The role of religious and church periodicals of the Ukrainian Greek Catholic Church in the moral and religious education of young people (1900-1939) is examined. Educational factors that have effective contribution in the development of moral personality are considered. The conclusion is, that the Catholic press did not only advocate the principles of Christian faith and fought for native school, Ukrainian culture, but has called for unity and contributed to the national liberation of the people to build an independent Ukraine.

Keywords: *periodicals, moral education, church, educational activity, Christian Pedagogics.*

Одержано 3.01.2012, рекомендовано до друку 26.01.2012.